

שחר בוקמן

עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2014. דבר העורך. אקולוגיה וסביבה 5(3).

עץ השיטה שעל שער הגיליון | צילום: דורון ניסים

1 באוקטובר, 2014

גיליון סתיו 2014 / כרך 5(3)

דבר העורך

קוראות וקוראים יקרים שלום,

האם תמונת השער היא מבט מקרוב על האסון האקולוגי הגדול בתולדות ישראל?

התקלה בצינור הנפט של קצא"א סמוך לבאר אורה, גרמה להזרמת יותר מ-5,000 מ"ק נפט גולמי אל הוודיות הסמוכים. 'השיטפון השחור' זרם למרבה הצער דווקא לאחד האזורים הרגישים בארץ מהבחינה האקולוגית – שמורת מלחת עברונה. יהושע שקדי, המדען הראשי של רשות הטבע והגנים, סקר עבורנו (בעמודים הבאים) את הפעולות המידיות שנעשו לצמצום התפשטות הנפט, את ההערכה הראשונית של הנזקים האקולוגיים, ואת הפעולות שנקטו להתנתת תהליך שיאפשר שיקום ארוך טווח של השטח המדברי

על שאלת הפתיחה – האם זהו האסון האקולוגי הגדול ביותר בתולדות המדינה – קשה לתת תשובה מהימנה, בגלל היעדר כלי מדידה מוסכם ואובייקטיבי שיאפשר להשוות בין אסון אחד למשנהו. יתרה מכך, אין חשיבות רבה למיקום ב'מצעד האסונות האקולוגיים הלאומיים', מכיוון שלא הוא שקובע את מדיניות הטיפול, אופן השיקום, דרכי המניעה או מידת הענישה. אין ספק שהאירוע משך תשומת לב תקשורתית וציבורית נרחבת בגלל מספר גורמים, כגון: הניסיון העולמי המוכר והעגום עם תוצאות זיהומי נפט, שלפתע התרחש אצלנו; הנראות של הזיהום (לו רק ניתן היה להראות במהדורות החדשות את הזיהום החמור באקוות החוף, ייתכן שההתייחסות אליו הייתה אחרת); תחושת הדחיפות שנוצרה מהצורך לטפל בצורה מהירה בנפט הזורם; זהות הגוף האחראי לתקלה שגרמה לזיהום הנרחב.

חברת קצא"א נהנית מחיסיון מוחלט על פעילותה, מכורח צו שהוצא לפני כמעט 50 שנה. נדמה שהאסון האקולוגי המחיש בצורה דרמטית ומזעזעת את הצורך בפיקוח ממשלתי וציבורי על חלק מהיבטי פעילות החברה, וזאת מבלי לפגוע בצורכי ביטחון ובשיקולי יחסים בין-לאומיים. כולנו מכירים גוף נוסף הפועל במרחבי הנגב תחת מעטה סודיות מלא. נדמה שמבלי לפגוע באינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, ניתן כיום ליצור חרך שלמתן ביטחון הציבור וההגנה על הסביבה יאפשר פיקוח על אופן הטיפול בחומרים הרדיואקטיביים המיוצרים בו, ובפסולת הרדיואקטיבית הנוצרת בתהליכי הייצור.

יש לקוות שאירוע קשה זה יחקה בהיסטוריה הסביבתית של ישראל, לא רק בשל נזקיו הקשים למלחת עברונה, אלא גם כקו פרשת המים ביחס של מקבלי החלטות לתכנון תשתיות בעלות פוטנציאל מזהם בלב אזורים רגישים מבחינה אקולוגית.

קריאה נעימה ובשורות טובות,

שחר בוקמן